

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONA.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET, AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ EGYLET
ÉS A „HANGYA” KÖTELEKÉBE TARTOZÓ SZÖVEKZETEK HIVATA-
LOS KÖZLÖNYE. — MEGJENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10. SZÁM.
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. tagjai további intézkedésig tag-
díj ellenében kapják. Alapító tagdíj 2000 lel,
rendes tagdíj évi 100 lel, kiscgazdák és tiszt-
viselők részére 50 lel.

A lapfelügyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:

TÖRÖK BÁLINT
AZ E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 150 lel Negyed évre 40 lel
Fél évre 75 lel Egyes szám 3 lel

Az erdélyi tejszövetkezeti hálózat ujjáteremtése.

Az Erdélyi Gazda hasábjai állandóan fokozott figyelemmel kísérték az erdélyi tejszövetkezeti mozgalom dolgát és minden alkalmat megragadtak arra, hogy ennek az. ugy a szövetekezeti szervezkedés, mint a nemzetgazdaság szempontjából óriási jelentőséggel bíró szövetekezeti intézménynek ügyére felhívjuk a szövetekezeti társadalom, az illetékes kormánytényezők s az egész erdélyi közvélemény figyelmét.

Ismeretes, hogy a háboru előtt körülbelül 100 tejszövetkezet működött Erdélyben, egytől-egyig kintűnő, éteiképes intézmények, melyek a falu kiscgazdaságai által termelt tejet dolgozták fel és vetették piacra, amiáltal a termelő kiscgazdának tekintélyes jövedelmi forrást biztosítottak. Közülök nem egy — különösen Maros-Torda vármegyében — teljesen modern gépekkel és üzemi berendezésekkel szerelte fel magát, ami lehetővé tette, hogy a falusi kiscgazdák ipari feldolgozás szempontjából alig tekintetbe jöhető tejtermékeit összegyűjtse, feldolgozza és ezáltal a kiscgazdaságok állattenyésztését felvirágoztassa. Ez a hatalmas szövetekezeti hálózat a háboru és azt követő idők alatt majdnem teljesen elpusztult. Elpusztult azért is, mert nélkülöznie kellett azt a szakszerű vezetés alatt álló, külföldi összeköttetésekkel bíró, tőkeerős központot, amely a szövetekezetek termelését mind technikai, mind kereskedelmi és pénzügyi szempontból irányította és a feldolgozott tejtermékek bel- és külföldi piacon való elhelyezéséről gondoskodott volna.

Igy az egy-egy vidéki körzet tejgazdaságaira valóságos áldást jelentő tejszövetkezetek egyre jobban pusztultak, a gyönyörű üzemi berendezések elkotyavetéltek, természetesen azoknak a magáncégeknek és tejjállalatoknak javára, amelyek ma is kizárólagosan uralkodnak az erdélyi tejjpiacon. Az erdélyi agrárszövetkezeti életnek ez a gyönyörű intézménye — a nemzeti érdekek mérhetetlen kárára — annyira megsemmisült, hogy ma a régebben kitűnően megszervezett és pompásan működő tejszövetkezetből alig működik már csak egy pár.

A tejszövetkezeti hálózat megsemmisülésével természetesen az erdélyi tejjpiac a busás

haszonra dolgozó magáncégek szabad vadászterülete lett, a fogyasztók lehetetlen árakat kénytelenek fizetni a tejért, a haszon azonban nem a tejtermelő gazdáé, hanem a közvetítő és feldolgozó tejjállalatoké. Elképzelhető, hogy ezek gondját nem az erdélyi tejtermelés és állattenyésztés fejlesztése, vagy a falusi kiscgazdaságok felvirágoztatása, hanem egyesegyedül a haszon minél eredményesebb emelése alkotta.

Az Erdélyi Gazdasági Egyesület látva, hogy az ország közzgazdasági politikájának súlypontja az eddig rövidlátó módon elhanyagolt, egyedül természetes és reális alapra, az agrár termelésre kell, hogy helyeződjék, minden törekvése odairányul, hogy a szövetekezeti életnek ezt a nagyjövőre hivatott s az állattenyésztés szempontjából megbecsülhetetlen fontosságú intézményét ujjaáteremtse. Az Erdélyi Gazdasági Egyesület nagyon helyesen állapította meg a teendő sorrendjét, midőn a multak tapasztalatain okulva, elsősorban annak a központi intézménynek óhajtja megvetni az alapját, amely hivatott lesz a még létező tejszövetkezeteket megerősíteni, a régieket feltámasztani, újakat alapítani, szóval egy erőteljes tejszövetkezeti hálózatot teremteni, azt ugy technikai, kereskedelmi, mint pénzügyi szempontokból egységesen irányítani s termékeinek bel- és külföldi piacokat teremteni.

Igy kellene létrejönni az erdélyi tejszövetkezeti központnak, amelyik a földmivelésügyi miniszterium, az Erdélyi Gazdasági Egyesület, a szakgazdasági egyesület és nagyobb pénzintézetek által alapított tőkeerős intézmény, mely a legkitűnőbb szakemberek vezetése alatt már születése pillanatában rendelkezék fejlődésének minden szükséges tényezőjével s elsősorban azokkal a külföldi összeköttetésekkel, amelyek egyrészt az alakuló tejszövetkezeteket látják el a szükséges, modern technikai felszereléssel, másrészt gondoskodnak az előállított tejtermékeknek a világpiacra való bevezetéséről is. Megállapodásnak kellene létrejönni nyanyis a legnagyobb dán tejjállalatokból alakult konzorciummal, hogy az erdélyi tejszövetkezetek részére szükséges gépeket és egyéb üzemi felszereléseket hosszulejáratu hitelképen előlegezzék és az erdélyi vajnak és egyéb tejtermékeknek a világpiacra való elhelyezését garantálják. Mivel a létrejövendő szövetekezeti központnak éppen az volna a

célja, hogy a városok tejjellátása szempontjából tekintetbe nem jövő édestejet elsőrendű vajja dolgoztassa föl s a belföldi szükséglet kielégítése után fenmaradó felesleget a külföldre szállítva, az erdélyi vajnak a dán vajjal egyenrangu nevet szerezzen, első és legfontosabb teendőjét az Erdélyi Tejszövetkezeti Központnak a szövetekezeti vajtermelés és a vajkivitel megszervezése alkotja.

Az alakítandó új tejszövetkezeti központ igazgatóságá az alapító szövetekezeti központok vezetőiből és a földmivelésügyi miniszterium kiküldötteiből kellene megalakuljon. A szövetekezeti központ legközelebbi munkatervét a régi tejszövetkezetek felélesztése és az egész országra kiterjedő szövetekezeti alapítási propaganda alkotná továbbá arról való gondoskodás, hogy a tejszövetkezeteket modernül felszereljük és a termékek feldolgozása azonnal megkezdődjék.

Egy külföldi lap éppen most közli Totomianz professzor érdekes tanulmányát a szövetekezeti mozgalom gazdasági és erkölcsi hatásairól. E tanulmány legnagyobb részben a dán mezőgazdasági és tejszövetkezetek áldásos munkásságára hivatkozik, annak a bizonyítására, hogy a szövetekezeti mozgalom milyen óriási kineket tárhat fel egy-egy ország számára és milyen megbecsülhetetlen szolgálatokat teljesít a nép gazdasági és szociális erőgyarapodása körül. „A dán paraszt — mondja Totomianz — néhány évtizeddel ezelőtt a legnyorultabb volt a világon; ma a leggazdagabb, a legmegelégedettebb.” Ezt pedig a szövetekezésnek, mezőgazdasági, elsősorban tejszövetkezeteinek köszönheti. Bizunk benne, hogy a most szemünk előtt ujjaszülető erdélyi tejszövetkezetekről is hasonló eredményeket fognak feljegyezni a szövetekezeti annalesek. Dr.

Curkánjuhunk és cigájajuhunk.

Irta: dr. Szentkirályi Ákos.

I.

Az Erdély minden vidékén otthon levő ősi curkán fejőjuhra, valamint az egészen és jól meghonosodott cigája fejőjuhra éppen oly szükségünk lesz a jövőben — ki tudja még meddig — mint a milyen nélkülözhetetlen és hasznos volt a multban. Kétségbevonhatatlanul megállapítható lévén, hogy cigájaink behozatala és elterjedése nem „véletlenül”, történt hanem

„Gazdák”

Biztosító Intézet
Részv. Társaság

Székhely: Arad. Vezérképviselőségek: Aradon, Kolozsváron, Brassóban, Temesváron, Nagyváradon, M.-vásárhelyen, Déván, D.-sz. mártonban, Gy.-fehérváron, Szatmáron, N.-enyeden és Tordán. Elfogad tűz, jég élet, betörés, lopás, baleset, szavatossági, kihazasítás stb. biztosításokat. Egyesületi tagok külön kedvezményben részesülnek. Minden biztosítási ügyben részletes tájékoztatót nyújtanak a vezérképviselőségek és egyesületünk titkári hivatala.

bizonyos fontos gazdasági okok következménye volt: juhtenyésztésünk jövője szempontjából nagyon nagy figyelmet érdemlő kérdés, hogy: *melyik lesz hasznosabb a két fajta közül; melyiknek tenyésztését igyekezzünk okkalmóddal való ajánlással előmozdítani?*

Későbbre halasztva a curkánjuh és cigájajuh fajtáit ismertetését, ezen a helyen csak azokról a tulajdonságokról fogok szólni, csak azokat a körülményeket fogom felsorolni, melyek az imént feltett kérdést eldönthetik.

„Az erdélyi rackajuh” cím alatt a „Magyar Föld” 1882. évi 60—61. számában közöltem először mindazt amit „a rendelkezésemre álló szakirodalom feljegyzését magánúton gyűjtött adataimmal egybevetve” közölhettem.

„A cigájajuh”-ról szóló első tanulmányomat a „Mezőgazdasági Szemle” 1885. XI. füzetében közöltem. Kénytelen voltam ennek a közlésnek bevezetésében kilakadni azért, mert „... szorgos utánjárásom dacára sem sikerült felfedezni valakit, ki a cigájajuhról magyarul valami érdemlegest irt volna és ... mert a rendelkezésemre álló német irodalomban a cigájajuhról megjelent közlemények vagy alapjában vagy a részletekben hibásak ...”

A rendelkezésemre álló román irodalomban két munka foglalkozik szakszerűen a racka-, curkán- és a cigájajuhval. Az egyik „*dr. George Maior*” *Rentabilitatea economiei de vite in exploatareuna mare* 1889-ben jelent meg — Bucuresti. — A másik munka „*Constantin D. Dittescu* *Studi asupra oilor tigai si surcana ca productie de lapte*” mind a két író hivatkozik a cigája juhról irt tanulmányomra és különösen Dittescu könyve sok érdekes és értékes adatot tartalmaz.

1882. illetve 1885 óta folyton foglalkozom a szóban levő két juhajtával. Sok nyáját megsemmisítettem, sok száz juhnak vizsgáltam apróra a bundáját; tenyésztésükkel is foglalkoztam; az erdélyi nevezetes posztógyárak véleményét sokszor megkérdeztem, megmutatták gyapju készletüket és megbeszéltek a termelés dolgát. Megbízható adatokat és gyapju mintákat igyekeztem folyton beszerezni, több alkalommal országszerte küldött kérdőívekkel, a tenyésztőktől, a gyárosoktól azokat is megkér-

dezve kik kevés juhval bibelődnek s otthon fonják, szövik a gyapjut.

Gyapju mintákat szereztem Moldvából, a Dobrudzsából, Bessarábiából, Bulgáriából, Oroszországból.*

Ilyen módon felkészülve állítom szembe curkánjuhunkat cigájajuhunkkal, igazságosan mérlegelve mindazokat a tulajdonságokat, melyek alapján mind a két fajta *gazdasági és tenyésztési értékét* megállapítani kell. Ez a mérlegelés azonban csak akkor lesz helyes ha arra is gondolunk, amit a *jövő*, talán a közel jövő magával hozhat. Egész *gazdasági életünk* és ebben *mezőgazdaságunk* is olyan kerékvágásba juthat, mely az előrehaladást lehetővé teszi. Ujra a viláfgorgalomba fogunk kerülni, aminek hatását a gyapju dolgában fogjuk legelőbb érezni.

Az 1895. évi állatszámolás adatai szerint a 15 erdélyi vármegyében talált 1.650.662 juh 50·45%-a *közöslegelőre* járt, tehát a kevés juhval bibelődő gazdák kezében volt. Ez a százalék *ma*, a birtokok és a volt nyájak elapozódása folytán bizonyára *nagyon* megnövekedett. Ezzel a körülménnyel is okvetlenül számolni kell és tekintettel erre nem mulasztatom el már itt megjegyezni, hogy jó cigája juhok tenyésztése, egy jó nyáj összeállítása és jóságának fentartása, nagyobb gondot okoz, több utánjárást kíván és kívált, alaposabb gyapjuismereteket kíván, mint jó curkánjuhok tenyésztése.

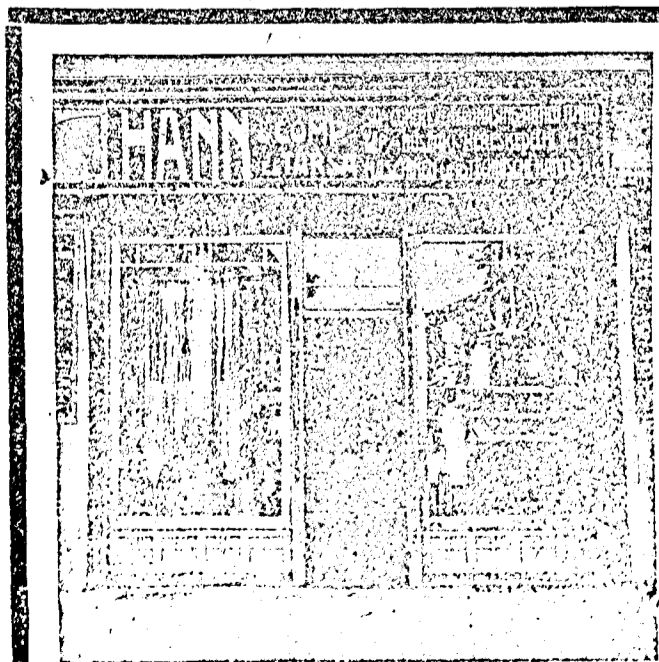
Cigajaink éppen olyan *edzett*, az időjárás viszontagságait jól tűrő juhok, mint a curkánok. Erről legelőbb 1883-ban volt alkalmam meggyőződni, amikor — a határzár miatt a brassó-megyei nagy nyájak nem mehettek át vándorutjokra a határon és mintegy 10.000 darab a

* Ezekből a mintákból állítottam össze, azokkal együtt, melyeket a megvizsgált juhokról lenyirtam a kolozsvári gazdasági akadémia — merem állítani — páratlan cigája és curkán gyapju gyűjteményét kiegészítve a gyűjteményt juh és báránybőrökkel, fonalakkal és szövetekkel. A különböző országok és vidékek nagy mintái talpas kirakat ívegekbe, a bunda felszínét, a fürtöket, a hullámosságot stb. tulajdonságot ugyszintén a különböző gyapju hibákat feltüntető, 1—2 tenyérszerű nagy minták ilvegfedeles dobozokban voltak, vannak elhelyezve. Csak ilyen gyűjteménnyel lehet gyapjuismeretet eredményesen *tanítani* és *tanítani*. Az újnyi széles ívegekbe elhelyezett kis minták, csak a kész szakértőt informálják.

mezőségi Órke, Csán, Egerbegy és több más más község határára került télire. Egy 2000 cigájából álló nyájból vásároltam akkor 40 darabot a kolozsvári gazdasági tanintézet részére. A nyáj egész nap kúnt legelt a csikorgó hidegben és éjjel is szabadban hált, csupán a szél járása ellen védve egy tengeriszárból készült szárnyékkal. Mindennek dacára a juhok egészen jó husban voltak s ha nem láttam volna, nehezen tudtam volna elhinni, hogy csupán a részben hóval takart legelő száraz füveivel és azzal a pár marék szénával kell bérelniök, melyet kétszer kaptak napközben. Háromszék vármegye orbai járásának gazdasági tudósítója közölte velem annak idején, hogy az ottani juhosgazdák egybehangzó állítása szerint a cigáják — a *berkek* — jobban tűrik a *Nemere* fagyasztó leheletét, mint a curkánok. A szél felforgatja ezek hosszú gyapjas bundáját és így a bőrhöz férközik, mtg a cigáják rövid tömött gyapján nem tud áthatolni.

Több hétfalusi juhosgazda 2000—4000 főnyi nyáját különböző időben megsemmisítve meggyőződtem arról amit a gazdák határozottan állítottak, hogy az ugyanazon legelőre járó és téli ellátásban részesülő cigáják mindig jobb állapotban vannak, hamarabb javulnak, jobban feljavulnak, bárnyaik gyorsabban fejlődnek a curkánoknál. A kolozsvári gazdasági akadémia juhászatában is azt tapasztaltam, hogy a curkánokkal egy nyájban járó cigáják serényebben legelnek, étkeesebbek, hamarabb gyarapodnak, mint a curkánok. Mindezek alapján az a meggyőződésem, hogy a cigájákban olyan anyaggal rendelkezünk, melyből nagyobb igényeknek is megfelelni tud *husjuhot* lehet majd kitenyészteni. Tiszta vérben, megfelelő kiválasztással, felneveléssel, takarmányozással, vagy pedig a színre és gyapjura feltűnően hasonló fekete fejű Sonthdounnal való keresztezés segítségével. Majd, később valamikor. Hogy a cigájajuh jó husjuh anyag dr. *Oscar Herzog* is kiemeli „*Die Schafzucht in Ungarn*” című könyvében. *B. Bergner* pedig azt írja*, hogy a cigája husa kiválóan finom. *Dr. G. Maior* is ugyanezt írja fennebb megjelölt könyvében. Ugyszintén *C. D. Dittescu* is említi, régi feljegyzéseket idézve „*Studiu*”-jában, hogy különösen a *fekete* cigáják húsát becsülték sokra

* „Rumänien” Breslan 1887.

Raffia-háncs
ré galic, kénpor, rézkénpor, Manillazsinog,
Szölőpermetezők
favédelmi- és vetőmagcsávázó szerek,
Köszénkátrány

gazdasági gépek és eszközök, géphajtószijak, szerszámok stb.
legolcsóbban kaphatók az E. G. E. géposztályában

HANN és TÁRSA GÉP- ÉS MŰSZARI KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Kolozsvár, Str. Regina Maria (volt Deák Ferenc-u. No. 11.)

Telefonszám: 2-36.

Sürgönczim: Hanncomp.

a szultánok konyháiban. A *somogyszentimrei* földmives iskola részére 1900-ban vásároltunk 100 anyából és 4 kosból álló kis nyáját. 1896-ban a következőket közölte velem, egyéb adatokon kívül az iskola n. igazgatója: „... a bányók 3 hónapos korban elérik a 15 kg. súlyt és ha hizlalva lesznek 5 hónapos korukban 30 kg. súlyt is el lehet érni. Hibája talán e fajtának, hogy sok benne a kövérség, de mindamellett nem faggyu szagu. Husa oly kellemes és jó ízű, hogy vendégeim nem győzték elége dicsérni még az abból készített levest és levesben főtt húst is kitűnőnek mondták. Tudomásom van arról is, hogy a kimustrált öreg kosok vastagabb hussal bíró részeit kadarkuti mészárosok marhahus gyanánt mérték ki és a kik vették és ették újból küldöttek olyan húsért... — 1908-ban 6 darab 1 éves hizlalt cigája ürüt vágattam le a kolozsvári gazdasági akadémián. A pontos mérések főbb adatai a következők: *élősúly* átlagosan 37.3 kg., *tiszta hussúly* kizsigerezés után, tüdő, máj, vesék és faggyu nélkül átlagosan 18.3 kg., *faggyusúly* átlagosan 3.4 kg. (Folyt. köv.)

Az erdélyi mezőgazdaság állapota.

Időjárás: Junius hó első napjaiban a hosszszas szárazságot csapadékos napok váltották fel és ezzel kapcsolatosan az időjárás szokatlanul hűvösre fordult; a hullott csapadék mennyiség átlagosan 10—20 mm. nyit teit ki. A hőmérséklet lesüllyedésével kapcsolatosan erős szelek állottak be, amelyek a hullott csapadék hatását lényegesen csökkentették. Jégverés ez évben szokatlanul nagy számban és nagy mértékben fordult elő.

Gazdasági munkálatok: A sik-vidéken tengeri és burgonya töltögetése, anyaszéna kaszálása és összerakása végeztetett. Helyenként az őszi árpa aratását megkezdték. A dombvidéken kukorica, burgonya és répa kapálása, lóhere és lucerna szárítása és a réti széna készítése van folyamatban, a hegyvidéken a kézimunkaerő tengeri és burgonya kapálással foglalkozik.

Vetések állapota: Őszi buza buza, korai vetések jobb termést ígérnek, különösen a déli erdélyi részeken van jó termésre kilátás, a többi területeken az őszi buza rövid szél máju és apró kalászu úgy, hogy csak gyengén közepes termés várható. Tavasz buza a szárazság következtében igen rosszul kelt és fejlődött, némi kivételt csak a hegyvidék (Háromszék, Csik vm.) és a déli erdélyi vármegyék vetései képeznek, ahol a várható termés néhol közepesnek is mondható; a többi részeken ellenben csak gyenge vagy pedig tulnyomóan rossz eredményre lehet kilátás. Őszi árpa kielégítő termést ígér, annál rosszabbak a tavaszi árpa vetések, amelyek a szárazság következtében fejlődésükben visszamaradtak és igen rosszul keltek, hasonló a zab fejlődése is, úgy hogy utóbbi két terményből csak gyenge vagy rossz termést remélhetünk. A tengeri a csapadékosabb vidékek kivételével, ahol állapota jó vagy közepes, tulnyomó részben rosszul kelt és alig fejlődött, mai állapota szerint szintén csak igen gyöngye termésre ad reményt. Kerti vetemények bab hüvelyesek, kender és len a kevés csapadékosabb vidéket kivéve, erősen sünlyi a szá-

razságot, hasonló a burgonya fejlődése, amely különösen a késői fajták csak gyenge termést ígérnek. A takarmány és cukorrépa állapota közepes, mesterséges takarmányok réti és legelő fejlődése a szárazság hatása alatt szintén csak közepes, vagy gyenge. Szőlő jó és közepes termést ígér. — Gyümölcsstermés tulnyomóan gyenge.

Állatállomány egészségi állapota kielégítő, bár helyenként sertésvész, orbánc és lépfene esetek fordulnak elég gyakran elő.

Törvények, rendeletek.

Az állatkivitel rendezése.

A Monitorul Oficial junius 14-iki száma a következő minisztérianácsi rendeletet közli:

A minisztérianács 1923 junius 13-án tartott ülésében tekintetbe véve az ipari és kereskedelmi miniszter előterjesztését elhatározza:

1. szakasz. Jelen jegyzőkönyv dátumától számítól és újabb rendelkezésig megengedtetik az ökrök, tehének, ökrbivalók és kosoknak élőállapotban való kivitele, 10000 lei ökrönkénti, tehenenkénti, vagy ökrbivalonkénti és 600 lei kosonkénti vám mellett. Bikák, bivaltehenek, borjak és sertések kivitele tilos.

2. szakasz. A kaskaval kivitele továbbra is tilos, kivételes esetben a meglevő múlt évi készleteket tekintetbe véve, megengedtetik az export 1923. augusztus 1-ig. Az exportálók kg-ként 45 lei vámot fizetnek.

3. szakasz. A tojás kivitele szabad május 1-től november 1-ig drh-ként 2.50 lei vám mellett. *Aláíráások.*

SZÖVETKEZÉS.

Meghívó. Ákosfalva és vidéke fogyasztási és értékesítő szövetkezet 10 éves fennállásának emlékére folyó hó 24-én jótékonycélú Népünnepélyt rendez

A szárazajtai fogyasztási szövetkezet a helybeli református elemi népiskola, valamint az állami iskola vizsgára állott tanulóit, kik az iskolai tanévet a tanulásban jó eredménnyel végezték el, jutalomban részesítette. — A refefekezeti iskola növendékei között 200 lei, az áll. iskola növendékei között 150 lei készpénz jutalom osztott ki. Összesen 350 leu.

Vegyes közlemények.

Uj boradótörvény Franciaországban. A francia szenátus beható vita után mégis elejtette a bor luxusadóját és ezzel szemben a bornak és gyümölcsbornak forgalmi adóját fokozta. És pedig a bor után hl.-ként az eddigi 10 frank helyett 15 frank, a gyümölcsbor után 7 frank helyett 7.50 frank lesz fizetendő. A nehéz pecsenyeborokra (u. n. likörborokra) más adó kulcs érvényes, mely a bor szesztartalma szerint fizetendő.

A francia borkivitel csökkenése. Dacára annak az óriási bortömegeknek, melyet Franciaország produkál, az ország borbehozatala állandóan sokkal nagyobb, mint a borkivitele. Így összehasonlítva az utolsó két év adatait, azt látjuk, hogy az anyaország (nagyobbrészt gyarmataiból) 1921 ben behozott 4.39 millió hl. bort taval pedig 7.17 millió hl. bort, ezzel szemben a kivitel 1.69 millió hl-ről 0.01 millió hl-re szállott alá. A nagy behozatalnak, az a magya-

rázata, hogy Algír és Tunis mohamedán lakosága alig fogyaszt (keresztény ember pedig ott kevés van), s így a produkált nagy bortömeget az anyaországba kell szállítani, annál is inkább, mert az algíri és tuniszi szőlők többnyire francia borkereskedők tulajdonát képezik. De a borimportnak jó része Spanyolországra (1.31 millió hl. 1922-ben) és Portugáliára esik (1.44 millió hl.), mely országok viszont iparcikkeiket főleg Franciaországból fedezik, aminek ellenében Franciaország boraikból vesz át nagy tömeget. A borkivitel csökkenésének az a magyarázata, hogy Németország, mely főfogyasztója volt a francia bornak, ma luxuskiadásokra nem képes, egyéb országok számára pedig a francia bor tuldrága.

A Simeringi motoreke bemutató. E hó 17-én mulatta be Kolozsváron a Hann és Tsa cég a Simeringi motoreket, melynek leírását lapunk egyik közelebbi számában közöltük. Az eke a kolozsvári határ feleki oldalában igen kötött talajon volt bemutatva, hol egy ekefesttel, hegynek fel és le megfelelő mély, tiszta, barázdákat vágott. Az eke vontató szerkezete két kereken jár csupán, ezért a talajt nem nyomja meg nagyon, annál kevésbbé, mert a motor is aránylag könnyű. A motoreke kezelése igen egyszerű, azt egy ember könnyű szerrel kezelheti és vezetheti. — A jelen volt gazdák a Simeringi motorekről elismeréssel nyilatkoztak. A gép bármikor megtekinthető a Hann és Tsa cégnél.

Pótvételár a ki nem termelt erdők után. Constantinescu Sándor földmívelésügyi miniszter azzal a tervvel foglalkozik, hogy a fatermelők által régebben megvett állami és közbirtokossági erdők még ki nem termelt része után pótvételárakat fog megállapítani. Ambár megkötött jogügyletek utólagos egyoldalú megváltoztatásához főleg olyan esetekben férhet szó, amikor a vevők az erdő vételárát már évekkal ezelőtt megfizették, a földmívelési miniszter minden kapacitálás ellenére is fenntartja szándékát. A legnagyobb baj különben az, hogy a kormány az utánfizetendő vételárpótlékok tekintetében nem akar határozott számítási kulcsot megállapítani, hanem minden esetet külön akar elbírálni. Ilyen rendszer mellett a kormány tetszése szerint lehetne a vételárpótlékokat beszedni.

Az állami erdők értéke. Az Erdészek Országos Egyesülete ünneplésben részesítette Constantinescu földmívelési minisztert abból az alkalomból, hogy az erdészeti iskolát főiskola rangjára emelte. A miniszter felszólalásában kifejtette, hogy az állami erdők értéke három milliárd aranylej. Az államnak a jövőben olyan erdőgazdaságot kell folytatnia, mint a magánosoknak, ezért az országos erdőgazgatóságnak meg kell adni a szükséges önállóságot, hogy kellőleg hasznosíthassa az ország eme nagy vagyonát

A kenyér és liszt ára fölötti eredménytelen tárgyalás. A kereskedelmi és iparügyi minisztériumban Sassu miniszter, továbbá a malmok és pékek megbízottai között tárgyalások folytak az új kenyér és lisztreszim megállapításáról, melyek eredménytelenül végződtek. A malmok képviselői azt kérték a minisztértől, hogy a barna kenyér árát kilogrammonként hat leiben állapítsa meg, továbbá, hogy a malmok csupán harmincöt százalékot barna lisztet öröljenek ki, a fenmaradt hatvanöt százalékot mint elsőrendű minőségű lisztet kilogrammonként tíz lei minimális áron bocsáthassák forgalomba. A malmok kérelmüket azzal indokolták, hogy egy waggon liszt hatvanegyezer leibe kerül. Negyvenötezer lei ugyanis egy waggon buza ára, hétezer leit tesznek ki a kezelési költségek, két százalék a hiány, hater leibe kerül az őrlés és háromezer lei a jutalék. A miniszter kijelentette, hogy a számok túlzottak és a következő ajánlatot tette: a barna lisztnek és az ebből készült kenyérnek ára kilogrammonként öt lei legyen, a fehér lisztet és fehér lisztből készült kenyeret kilogrammonként nyolc leiert bocsássák forgalomba. A Luzánál negyven

százalék barna lisztet öröljének ki. A miniszter ajánlatát négy óra hosszat tartó vita követte, mely eredménytelenül végződött. A miniszter ezekkel a szavakkal zárta be az ülést: — Azt hittem, hogy önökben lojalis munkatársakat találtam, akik át vannak hatva annak fontosságától, hogy egyensúlyozott liszt és kenyérrezsímet állapítsunk meg. Látom azonban, hogy várakozásaimban csalódtam. Nem marad más hátra, minthogy más utat válasszak, még pedig azt, hogy a kormány egyedül fogja a liszt és kenyérrezsímet megállapítani a spekulációs törvényben előírt szankciók alkalmazásával. Biztosítom önöket, hogy ez egyszer a törvény szigorát fogja érezni az, aki annak alá nem veti magát.

A magyar buzakötvények kibocsátását törvénnyel szabályozták. Budapestről jentik, hogy a buzakötvények kibocsátását szabályozó törvényrendelet elkészült. A törvény értelmében mindazok a pénzintézetek, melyek eddig is jogosultak voltak buzakötvények kibocsátására, ezenül buzára szóló zálogleveleket bocsáthatnak ki. A kibocsátás feltétele, hogy a kötvények ne haladják meg a zálogolt talajérték 25 százalékát.

Az aranyparitásról. Az aranyparitás állásáról a következő jelentéseket kaptuk: Németország: június 6. 1 aranyárka egyenlő 11.898 papírmárkával. Ausztria: 1 aranykorona egyenlő 14.400 papirkoronával. Csehszlovákia: 1 szokol egyenlő 6.29 papírszokollal. Jugoszlávia: 1 aranydinár egyenlő 17.20 papírdinárral. Lengyelország: 1 aranyárka egyenlő 11.821 papírmárkával. Magyarország: 1 aranykorona egyenlő 833.34 papirkoronával. Románia: 1 aranylej egyenlő 27.037 papírlejjel. Olaszország: 1 aranylira egyenlő 4 papírlirával.

* **Miért tud a németországi és ausztriai gazda kevesebb igaerővel több munkát végezni? Mert lovának lábát állandóan, különösen megerőltetett munkák idején Kwizda-féle Fluidal dörzsöli be. Ezáltal a ló egészsége biztosítva lesz és ellenálló képessége nagy mértékben emelkedik. Igen kívánatos volna, ha a mi gazdáink is igénybe vennék ezt a minden tekintetben bevált szert. — Kapható minden gyógyszerárban és droguerában. — Vételnél ügyeljünk a Kwizda névre. E nélkül értéktelen hamisítvány. 3479.**

PIAC.

Országos vásárok.

- Jun. 24-én. Temesrékás, Kissink, Szásztyukos, Alvincz, Aranyosmedgyes, Borosjenő, Buttyin, Csikkarcfalú, Göröcsöny, Kis-selyk, Koltó, Moldova, Vadász.
- „ 25-én. Capalnița. Nagybárd.
- „ 26-án. Birkis.
- „ 27-én. Érmihályfalva, Hadad, Kecze, Maros-kecze, Székelyhid, Szerdahely, Teke.
- „ 28-án. Kápolnásfalú, Krassóva, Szamos-nagygoroszló, Smereus, Ujmoldova.
- „ 29-én. Csákova, Módos, Harasztkerék, Magyarberkesz, Magyargerőmonos-tor, Sajóudvarhely, Szászcsanád.
- „ 30-án. Bonchida, Csikszépvíz, Oradna.

Szerkesztői üzenet.

Öz. V. Ö.-né Torda. A bekiültött almafaág az almaszövő moly bábjaival van tele. A fát ez a kártevő bántja. — Az almaszövő pille vagy almaszövő moly (*Hyponomeuta malinella*) hernyói az almafaágait összeszövik és leveleket lerágják. A kifejllett lepke június végén vagy július elején repül, felismerhető, hogy mellső szárnyal hófehérék, finom fekete pontokkal díszítettek, sőtétszálrakké, szélük ca. 7 mm. hosszú, szárnyal kifeszítve 19 mm. szélesek. A nőtény pille petéit hosszukás csomókban az ágak kergére tojja. — A petékből kikelt hernyók csak következő tavasszal árulják el magukat a mikor u. i. sűrű fehér hálával befonják a fa ágait. E hálókban élnek a szövőmolylepke hernyói nagyobb számban együtt, csoportosan s e hálókban készültik fehér gubókat is, melyekben be-

bábózódnak. E hálók révén nevezik a hernyókat „pókhálós hernyóknak.“ E hernyók teljesen klnöve 21 mm. hosszúak, 16 lábuak, szennyszárga színűek, hátuk barnás, fejük feketén foltos. A pókhálós hernyók májusban és június elején észlelhetők a fákon s ekkor a gyümölcscsák: főleg az almafák leveleit lerágják, úgy, hogy csak az erezet marad meg. Az 1903-ik évben országszerte oly tömegesen lepte el ez a hernyó az almafákat, hogy ahol nem védekeztek ellene, teljesen lekopasztotta a fákat.

Irtása: Amint tavasszal az almafákon a pókhálós hernyók mutatkoznak, azokat azonnal le kell szedni és elpusztítani. Az alacsony fákon levő hereyófészkeket bórkesztyűvel kell levágni. Sok hernyó szálon leereszkedik a fáról s így elmenekül, azért, hogy újra fel ne mászzék a fára, kátránygyűrűt [kapható Hann és Tsánál Kolozsvárt] alkalmazhatunk a fa törzsére. Az első évben rendszerint csak szórványosan van pókhálós hernyó, ha azután nem irtjuk, akkor a következő évben már több van s harmadik évben már annyira felszaporodik, hogy nem lehet vele bírn.

HIRDETÉSEK.

Felhívás.

Abrudfalva és vidéke Hangya fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1923. június 10-ikén megtartott közgyűlésén kimondta a szövetkezet felszámolását, minek alapján felhivom mindazokat, akiknek a szövetkezettel szemben bármily követelésük fennállana, követelésüket hat hónapon belül jelentésük be a szövetkezet felszámoló bizottságához.

Abrudfalva, 1923. június 20.

Gamentzy Gerő

3534. felszámoló bizottsági elnök.

A nagykendi fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1923. évi július hó 15-én d. u. 3 órakor a községhezánál rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 25. §-a értelmében meghívottak. Ha a közgyűlés a megjelenő tagok csekély száma miatt határozatképtelen lenne, úgy a közgyűlés 1923. július hó 22-én fog megtartatni, mely tekintet nélkül a tagok számára határozatképes lesz. Napirend: 1. Az alapszabály 32. §-ának módosítása.* — 2. * *Régi szöveg:* Igazgatóság áll 3 tagból stb. *Új szöveg:* Igazgatóság áll 5 tagból stb.

Igazgatósági tag választása. 3. Netaláni indítványok. Kelt Nagyken, 1923. június 18.

Az igazgatóság.

A zombrádi fogy. és értékesítő szövetkezet 1923. évi július hó 8-án délután 3 óra-

kor a községhezánál rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 25. §-a értelmében meghívottak. Ha a közgyűlés a megjelenő tagok csekély száma miatt határozatképtelen lenne, úgy a közgyűlés 1923. évi július hó 13-én fog megtartatni, mely tekintet nélkül a tagok számára határozatképes lesz. Napirend: 1. Az alapszabályok 12. §-ának módosítása.* * *Régi szöveg:* Egy üzlettrész értéke 25 lel. stb. *Új szöveg:* Egy üzlettrész értéke 50 lel. 2. Netaláni indítványok. Kelt Zomrád, 1923. június 12. Az igazgatóság.

APRÓHIRDETÉSEK.

Apróhirdetések ára: szavanként 1 lel. — Vastag betűkkel szedett szavak kétszeres áron számíttatnak, — Legkisebb apróhirdetés díja 10 lel. Állást keresők részére 20 szolg 10 lel.

Erdész, szakvizsgázott nagy gyakorlatokkal és jó ajánlatokkal állást változtatni óhajtaná. Levél „Erdész“ jellegre kiadóba kérétek. 896.

Eladó 2 drb. 3 éves magyarfajta tenyészbika. Cím Márton István Alsó-szentmihályfalva, Tordaranyos m.

Eladó 100 q. jó minőségű közönséges repce (nem káposzta repce). — Cím Valkai György, tihkar Végvár, Temes vm. 1034

Eladó 300 kg. muharmag. Cím: Lázár Simon gazdasága Torda. 3532.

Erélyes, munkabeosztással bíró, szorgalmas, ügyes, nős ispúnt keresek, aki különösen az állattenyésztés, hizlalás terén megfelelő jártassággal bír. Cím a kiadóban.

Eladó 500 drb. gyógynövény stb. szárításra is alkalmas komló szorító ráma. 115 cm. hosszú, 75 cm. széles léckeret juta vászonnal. Cím a kiadóban. 1023.

Bánáti román jelenleg állami hivatalnok, középkorú, erélyes, bírja a magyar, német és szláv nyelvet 20 évig két nagyobb gazdaságot vezetett önállóan, nagy gyakorlattal bír, az állattenyésztést, — hizlalás és értékesítés, szőlő-erdő művelés és trmelés, kertészet, gépészet és szeszgyártás. — Van gazdasági iskolája, szeszgyárvezetői oklevele, dinamó elektromotor, gázmotorok és gőzgép tanfolyamokat végzett egyén megfelelő állást keres, ahol megélhetése biztosítva lenne. Megkeresések a kiadóba „Megélhetés“ jelleg alatt. 3533.

Középkorú, németországi egyetem végzett okl. gazda, szerény igényekkel állást keres. Gazdaság önálló vezetését vállalja. Cím Réthy László Bala-Mare, Nagypénzverő utca 20. 3530

Terjesszük az „Erdélyi Gazdát“ a gazdák körében!

Tejértékesítés.

A tej tudvalevőleg sokkal jobban értékesíthető vajjá feldolgozva, mintha azt csak nyersen adjuk el.

A tejértékesítésnek ezen módja főleg azoknak a gazdáknak ajánlható melegen, akiknek a gazdasága vagy a községe messze fekszik a fogyasztó városoktól, mivel a vaj tovább tartható és a fogyasztási helyekre — városokba, fürdőhelyekre, vendéglőkbe — könnyebben szállítható.

A tej vajjá való gyors és megbízható feldolgozásának főkövetelménye és előfeltétele azonban egy kifogástalanul működő

Tejfelező készülék és a Vajköpülő hordó

Ilyen kisebb és nagyobb tejfelező készülékeket s vajköpülő hordókat, amelyek főleg a mi kisebb gazdáinknak felelnek meg, mi bevezettük és rendkívül jutányos áron hozzuk azokat torgalomba.

Minden gazdának ajánljuk ezek beszerzését, aki a tejgazdaságát rationális alapokra akarja fektetni és ez által a legnagyobb hozadékot akarja elérni belőle.

E. Sz. G. E. Géposztálya. Nagyszeben, Sós-utca 22. szám.
Fiókok: Segesvár, Baier-utca 47. sz. Medgyes, Laktanya-tér 15. sz.